

JOAN F. MIRA

*“Com
aquell home a Delhi,
empleat de neteja
en un gran edifici
públic, que passava
el drap mullat per
l'escala i pel terra,
sense canviar mai
l'aigua del poal, i el
paviment en
eixugar-se quedava
exactament tan brut
com abans: l'home
no se n'adonava,
o no li importava,
i Naipaul en trau les
conseqüències
implacables”*

Elogi de V.S. Naipaul

La literatura és una estranya professió. Se suposa que és l'art de la paraula escrita, l'art de les lletres, com la música és l'art de les notes i dels instruments que les emeten, i la pintura l'art de les formes amb línies i colors. Se suposa només. Perquè un músic eminent, compositor o intèrpret, serà jutjat per la qualitat dels sons, no li preguntaran quin és la idea de la música que fa, què defensa o ataca tocant, a favor de qui està amb el violí o en contra de qui amb la batuta. I a un pintor, si no és descaradament pamfletari –llavors la idea és evident, i sovint l'art hi entra ben poc– no li passaran comptes per la seua visió de la història o pel projecte polític que propugna, si és que en propugna cap. La pintura de Goya és gran pintura no perquè fóra políticament correcte pintar contra els francesos, i el *Gernika* és un quadre immens no perquè estiga fet contra la barbàrie feixista. En fi, són coses tan òbvies que no paga la pena recordar-les. Però als escriptors pareix que no els és permesa l'obvietat de ser bons per escriure bé: sembla que han de ser bon per pensar bé, bons sobretot per als qui pensen com ells. I una cosa així li ha passat al meu admirat V.S. Naipaul, escriptor anglès de família índia nascut a l'illa de Trinidad, o escriptor indi de Trinidad en anglès: potser calia esperar que un novel·lista i escriptor de viatges nascut i criat al Carib, i no europeu per origen familiar, havia de ser entusiasta de l'anticolonialisme, de les revolucions del Tercer Món (per cert: quin és ara el “tercer” món, quan ja no hi ha segon món?), de la crítica feroç a la civilització occidental i de la defensa dels pobles oprimits, etcètera. Però Naipaul tenia i té el defecte –defecte fatal– d'anar pel món amb els ulls oberts i explicar el que hi troba: cosa, sovint, difícilment compatible amb la correcció política esperada. I llavors els indis i altres asiàtics, els àrabs i altres musulmans, els africans, els caribenys i els sudamericans, poden aparèixer de manera poc afalagadora en els llibres de V.S. Com aquell home a Delhi, empleat de neteja en un gran edifici públic, que passava el drap mullat per l'escala i pel terra, sense canviar mai l'aigua del poal, i el paviment en eixugar-se quedava exactament tan brut com abans: l'home no se n'adonava, o no li importava, i Naipaul en trau les conseqüències implacables.

Ara, quan li han donat el premi Nobel, alguns han recordat en la premsa que Naipaul escriu potser la millor prosa anglesa d'aquest temps, i ho sap, i el seu orgull és intractable. Molts més, als diaris, li han retret les crítiques, tan inoportunes, a tantes coses impossibles que fa la gent de tres continents i mig. Jo m'estime més recordar la glòria de la seua prosa. Com aquesta: “La mar feia olor de marjal; a penes amb onetes mínimes, més que color tenia llússor; i la calor pareixia atrapada sota la boira rosada de pols de bauxita de l'estació de càrrega del mineral. Després del mercat, on descarregaven remolcs refrigerats; després de l'abocador que cremava en les restes d'un manglar pantanós, amb corbs negres carronyers aponats en pals de tanca o saltant ací i allà per terra; després dels turons refets; després de les noves urbanitzacions, rengles de caixes de ciment i de ferro ondulat, sense pintar, tornant ja a l'estat de poblat de barraques que havien enderrocats per aquest pla d'habitatges; després dels xiquets nus jugant en la pols roja de les noves avingudes rectes, amb la roba estesa com draps penjats de cordes darrere de les cases; després d'això, el terreny s'obria una mica”. I amb això tenen vostès l'arribada a un paradís tropical, a una illa del Carib dels anys 70 (Jamaica, supose, que és on hi havia bauxita), on un grup d'“idealistes” volen fer la revolució. El llibre es diu *Guerrillas* (“Guerrillers”), i els assegure que en anglès és encara molt més bo: la traducció és meua i poc meditada. I enmig de tot allò, “*in the waste land*”, apareix un gran cartell en roig i negre, amb un puny tancat i amb un escrit que diu: “Granja Thrushcross. Comuna del Poble per la Terra i la Revolució. Entrada sense autorització prèvia estrictament prohibida a qualsevol hora. Per ordre de l'Alt Comandament.” Això mateix: entrada prohibida als mals lectors de V.S. Naipaul.